

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

LECTURES DEL FONS EN FEMENÍ

Exposició temporal al CRAI
Biblioteconomia

Una mirada a la col·lecció del CRAI-UB Facultat de Biblioteconomia i Documentació Arxius, dones, feminisme

Darrere d'alguns dels llibres d'aquesta col·lecció veiem l'activitat de centres i associacions de dones, nascuts especialment sota la segona onada del moviment feminista, que contemplen el fer memòria de les seves lluites i experiències, i per tant inicien la recollida d'arxius i documentació, amb la consciència que aquesta acció és també una acció militant. Pensem aquí, per exemple, en molts centres italians com la *Fondazione Elvira Badaracco* de Milà o l'*Atria- Institute on gender equality and women's history* d'Amsterdam (que recull l'herència d'un primer centre de documentació i biblioteca de dones del 1935, fill de la primera onada feminista que va veure també néixer la Biblioteca Popular per a la Dona i Institut de Cultura, fundat a Barcelona per Francesca Bonnemaison el 1909) o el més recent *Centre d'archives du Féminisme* (2000) a la biblioteca de la Universitat d'Angers, vinculat a l'associació *Archives du féminisme* (que ha empès d'altra banda una significativa línia editorial amb la publicació de diferents llibres sobre feminisme, dels quals tenim una bona mostra a la nostra Biblioteca).

L'emergència i progressiva consolidació a nivell acadèmic i de recerca de la història de les dones i dels gender studies no faran més que incidir en aquesta necessitat: la de documentar i conservar la memòria del feminisme i de les dones, com a mesura per corregir la manca de documents, fer visible les dones en la història i combatre, reprenent les paraules de Natalie Zemon Davies, els silencis patriarcals de la història.

És més, des de la mirada postmoderna i especialment amb la influència del postmodernisme en l'arxivística, hem après que les operacions lligades a aquest documentar i fer memòria — seleccionar, classificar...— no són activitats neutres. O, dit d'una altra manera, i en paraules de Bénédicte Grailles, professora d'Arxivística a la Universitat d'Angers: "la marginació de les dones ha estat també una marginació arxivística". En aquesta perspectiva, alguns d'aquests centres de documentació de dones han incidit en la necessitat treballar en els llenguatges documentals (thesaurus) o d'identificar fons i sistematitzar guies de fons, entre d'altres aspectes. Emblemàtica és, per exemple, la *Guide des sources de l'histoire du féminisme* (2006), vinculada a la ja esmentada *Archives du féminisme* o l'*Archivi delle donne in Piemonte. Guida alle fonti* (2014), que publica l'associació *Archivio delle donne in Piemonte*.

Finalment, la capacitat d'empoderament que s'ha vist en aquest exercici de documentar, de recollir i conservar els testimonis (l'*archival turn* del feminisme de què parla Kate Eichorn) ha fet que des d'altres àmbits propers d'activisme social (moviment LGBTI) també s'hagin empès accions arxivístiques interessants i tota una literatura professional de la qual també tenim algun exemple (*Ephemeral Material: Queering the Archive*, 2014).

**Núria Jornet Benito, professora de la Facultat de
Biblioteconomia i Documentació**

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

Aquesta exposició del nostre fons sobre dones està estructurada en tres eixos:

Arxius i dones: és important preservar la història de la lluita de les dones per a ser conscients del camí que s'ha recorregut, i es segueix recorrent, per arribar a la igualtat.

Dones i llibres: malgrat la intenció que hi ha hagut de silenciar-les, les dones sempre han estat presents en el món literari.

Feminisme: La igualtat entre les persones independentment del seu gènere s'aconseguirà a través de l'acció, però calen textos que li donin suport.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

ARXIUS I DONES

·Aixalà, C.; Bernal, M.C. & Castellano-Tressera, A. (Eds.). (2018). *Dones silenciades : El llegat de Sor Eulària Anzizu (1868-1916) al monestir de Pedralbes*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona : Institut de Cultura de Barcelona : Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. [Catàleg UB](#)

·*Archivi del femminismo : conservare progettare comunicare : atti del convegno : 5-6 ottobre 2001, Fondazione Badaracco, Milano*. (2003). Milano: Fondazione Elvira Badarocco. [Catàleg UB](#)

·Bard, C.; Metz, A. & Neveu, V. (Dir.). (2006). *Guide des sources de l'histoire du féminisme : de la Révolution française à nos jours*. Rennes: Presses universitaires de Rennes. [Catàleg UB](#)

·Bard, C. (Ed.). (2015). *Les féministes de la première vague*. Rennes: Presses universitaires de Rennes. [Catàleg UB](#)

·Blum, F. (Ed.). (2017). *Genre de l'archive : constitution et transmission des mémoires militantes*. Paris: Codhos. [Catàleg UB](#)

·Chaudhuri, N.; Katz, S. & Perry, M.E. (Eds.). (2010). *Contesting archives : finding women in the sources*. Urbana, Ill.: University of Illinois Press. [Catàleg UB](#)

·Cosnier, C. (2009). *Les dames de Femina : un féminisme mystifié*. Rennes: Presses universitaires de Rennes. [Catàleg UB](#)

·Dever, M. (Ed.). (2019). *Archives and new modes of feminist research*. Abingdon, Oxon: Routledge, Taylor & Francis Group. [Catàleg UB](#)

·Dumont, F. (2014). *Des sorcières comme les autres : artistes et féministes dans la France des années 1970*. Rennes: Presses universitaires de Rennes. [Catàleg UB](#)

·Eichhorn, E. (2014). *The archival turn in feminism : outrage in order*. Philadelphia: Temple University Press. [Catàleg UB](#)

·Flamant, F. (2007). *À titre d'elles : itinéraires de féministes radicales des années 1970*. Rennes: Presses universitaires de Rennes [Catàleg UB](#)

·Formaglio, C. (2014). *"Féministe d'abord" : Cécile Brunschvicg (1877-1946)*. Rennes: Presses universitaires de Rennes [Catàleg UB](#)

·Kumbier, A. (2014). *Ephemeral material : queering the archive*. Sacramento, CA: Litwin Books. [Catàleg UB](#)

·Morra, L. & Schagerl, J. (Eds.). (2018). *Basements and attics, closets and cyberspace : explorations in Canadian women's archives*. Waterloo, Ontario: Wilfrid Laurier University Press. [Catàleg UB](#)

·Novaria, P. & Ronco, C. (Eds.). (2014) *Archivi delle donne in Piemonte : guida alle fonti*. Torino: Centro Studi Piemontesi. [Catàleg UB](#)

·Sebastià i Salat, M. (1988) *Thesaurus d'història social de la dona*. Barcelona : Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Comissió Interdepartamental de Promoció de la Dona . [Catàleg UB](#)

·Staffieri, S. & Vigliani, F. (Eds.). (2015). *Memorie disperse, memorie salvate : quando gli archivi parlano di donne*. Torino: SEB 27. [Catàleg UB](#)

·Stone, A.L. & Cantrell, J. (Eds.). (2015). *Out of the closet, into the archives : researching sexual histories*. Albany: State University of New York Press. [Catàleg UB](#)

·Torres Ramírez, I. (1996). *Guía de bibliotecas y centros de documentación de mujeres en España 1996*. Sevilla: Instituto Andaluz de la mujer. [Catàleg UB](#)

·Türe, D.F. & Talay Kesoglu, b. (Eds.). (2011). *Women's memory : the problem of sources*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing. [Catàleg UB](#)

·Wieringa, S. (Ed.). (2008). *Traveling heritages : new perspectives on collecting, preserving and sharing women's history*. Amsterdam: Aksant. [Catàleg UB](#)

·Zanish-Belcher, T. & Voss, A. (Eds.). (2013). *Perspectives on women's archives*. Chicago: Society of American Archivists. [Catàleg UB](#)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

DONES I LLIBRES

-
- Bajomé, D.; Dor, J. & Henneau, M.E. (Dir.). (2007). *Femmes et livres*. Paris: l'Harmattan. [Catàleg UB](#)
 - Baranda, N. (2017). *Mujeres bibliófilas en España*. Madrid: Turpin Editores. [Catàleg UB](#)
 - Bollmann, S. (2007). *Las mujeres que escriben también son peligrosas*. Madrid: Maeva. [Catàleg UB](#)
 - Bollmann, S. (2006). *Las mujeres, que leen, son peligrosas*. Madrid: Maeva. [Catàleg UB](#)
 - Bollmann, S. (2015). *Mujeres y libros : una pasión con consecuencias*. Barcelona: Seix Barral. [Catàleg UB](#)
 - Capsir i Maiques, M. et al. (tardor 2018). Dossier: literatura i feminisme, la quarta onada. *L'illa: revista de lletres*, vol. 73, p.15-18. [Catàleg UB](#)
 - Carmona González, A. (1999). *Escritoras andaluzas en la prensa de Andalucía del siglo XIX*. Cádiz: Universidad de Cádiz Servicio de Publicaciones. [Catàleg UB](#)
 - Cátedra, P.M. (2004). *Bibliotecas y lecturas de mujeres : siglo XVI*. Salamanca: Instituto de Historia del Libro y de la Lectura. [Catàleg UB](#)

- Estivill, A.; Pons, A. & Mañá, T. (2002). *Calendari 2003 : dones bibliotecàries*. Barcelona: Institut Català de la Dona.
- Estivill Rius, A. (1992). *L'Escola de Bibliotecàries : 1915-1939*. Barcelona: Diputació de Barcelona. [Catàleg UB](#)
- Estivill Rius, A. (2016). *Qui era qui a l'Escola de Bibliotecàries : notícies biogràfiques del professorat, 1915-1972*. Barcelona: Edicions de la UB. [Catàleg UB](#)
- Garone Gravier, M. & Corbeto López, A. (Eds.). (2009). *Muses de la impremta : la dona i les arts dels llibres : segles XVI-XIX*. Barcelona: Museu Diocesà: Associació de Bibliòfils de Barcelona. [Catàleg UB](#)
- Revista de Catalunya : Homenatge a Teresa Rovira*. (2014). Barcelona: Fundació Revista de Catalunya. [Catàleg UB](#)
- Roig Castellanos, M. (1977). *La mujer y la prensa : desde el siglo XVII a nuestros días*. Madrid: Mercedes Roig. [Catàleg UB](#)
- Segura Serrano, I. (1984). *Revistes de dones : 1846-1935*. Barcelona: EDHASA. [Catàleg UB](#)
- Serrano y Sanz, M. (1903). *Apuntes para una biblioteca de escritoras españolas*. Madrid: [s.n.]. [Catàleg UB](#)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

FEMI- NISME

- 20 anys de feminisme a Catalunya : jornades: 24, 25 i 26 de maig de 1996.* (1998). Barcelona : Associació de Dones per a la Celebració dels 20 Anys de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona. [Catàleg UB](#)
- Albertí Casas, E. (2012). *Catalanes medievals : vint-i-quatre històries femenines de l'edat mitjana.* Barcelona: Albertí. [Catàleg UB](#)
- Bard, C. (Dir.). (2017). *Dictionnaire des féministes : France, XVIIIe-XXIe siècle.* Paris: Presses universitaires de France. [Catàleg UB](#)
- Bofill, A. & Montagut, M.C. (1996). *Les Compositores en la història de la música : 8 de març de 1996.* Barcelona: USTEC. [Catàleg UB](#)
- El Cine de mujeres en la Republica Federal de Alemania.* (1982). München: Goethe-Institut, Renate Morhmann. [Catàleg UB](#)
- Dones : els camins de la llibertat : Museu d'Història de Catalunya, 17 d'abril - 20 de juliol de 2008.* (2008). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. [Catàleg UB](#)
- Gabancho, P. (2014). *Les dones del 1714.* Barcelona: Columna: Ajuntament de Barcelona. [Catàleg UB](#)

·García de León, M.A. (2002). *Herederas y heridas : sobre las élites profesionales femeninas*. Madrid: Cátedra : Instituto de la Mujer; Valencia: Universitat de València. [Catàleg UB](#)

·Heras, P. & Vilanou, C. (Eds.). (1999). *Pedagogia amb veu de dones*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Pedagogia. [Catàleg UB](#)

·Heras, P. & Vilanou, C. (Eds.). (2000). *Pedagogia del segle XX en femení*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Pedagogia. [Catàleg UB](#)

· Jong, S. & Koevoets, S. (Eds.). (2013). *Teaching gender with libraries and archives : the power of information : teaching with gender : european women's studies in international and interdisciplinary classrooms*. Budapest: Central European University Press. [Catàleg UB](#)

·Llobet i Domènech, J. (Coord.). (2006). *Dones i feminismes : una bibliografia selectiva*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. [Catàleg UB](#)

·Nash, M. (2007). *Dones en transició : de la resistència política a la legitimitat feminista, les dones en la Barcelona de la transició*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Regidoria de Dona. [Catàleg UB](#)

·Porqueres, B. (1995). *Deu segles de creativitat femenina : una altra història de l'art*. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona. [Catàleg UB](#)

·Segura Soriano, I. (2007). *Memòria d'un espai : Institut de cultura i biblioteca popular de la dona (1909-2003)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Institut d'Educació: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. [Catàleg UB](#)

·Soldevila, F. (1961). *Les Dones en la nostra història*. Barcelona: Rafael Dalmau. [Catàleg UB](#)

·Sindreu i Miró, M. (1983). *Petita crònica d'una llarga història : Escola Professional per a la Dona, 1883-1983*. Barcelona: Diputació de Barcelona. [Catàleg UB](#)

·Spain, D. (2016). *Constructive feminism : women's spaces and women's rights in the American city*. Ithaca: Cornell University Press. [Catàleg UB](#)

·Zurian, F.A. (Coord.) (2015). *Construyendo una mirada propia: mujeres directoras en el cine español : de los orígenes al año 2000*. Madrid: Síntesis. [Catàleg UB](#)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Biblioteconomia

RECURSOS DIGITALS

·Dehdarirad, T. (2016). *Women in science and higher education: a bibliometric approach*. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona). Recuperat de: <http://hdl.handle.net/2445/108521>

·*Duoda: estudis de la diferència sexual*. Barcelona: Universitat de Barcelona. ISSN: 1132-6751. Recuperat de: <https://www.raco.cat/index.php/DUODA>

·Estivill Rius, A.; Pons, A. & Mañà, T. (2003). Dones bibliotecàries. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 10. Recuperat de: <http://hdl.handle.net/2445/8901>

·Isart i Margarit, R.M. (2016). *Els fons personals d'actors. Estudi de cas: el fons Assumpció Casals i Rovira (1896-1975)*. (Treball Fi de Màster, Universitat de Barcelona). Recuperat de: <http://hdl.handle.net/2445/112082>

·Jornet i Benito, N. & Tuset Páez, N. (2016). Construint la memòria dels feminismes: arxius, biblioteques i centres de documentació. Una mirada al passat, una reflexió per al futur. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 36. Recuperat de: <http://hdl.handle.net/2445/113331>

·Zapata Meléndez, M. (2016). *While loop*. (Treball Fi de Grau, Universitat de Barcelona). Recuperat de: <http://hdl.handle.net/2445/106303>

© CRAI Biblioteca de Biblioteconomia i Documentació
de la Universitat de Barcelona
2019

